

ESHITISHIDA NUQSONI BO‘LGAN BOLALARNING KOMMUNIKATIV MALAKALARINI SHAKLLANTIRISH

Askarova Rano Imomovna

Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti

“Surdopedagogika va maxsus pedagogikaning klinik asoslari” kafedrası

Tayanch so‘zlar: Eshitish nuqsoni, kommunikativ malakalar, nutq rivojlanishi, ijtimoiy integratsiya, pedagogik usullar, terapiya, bolalar ta'limi.

Annotatsiya / Abstract.

Uz. Ushbu ilmiy maqolada eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalarning kommunikativ malakalarini shakllantirish masalalari muhokama qilinadi. Eshitishida muammolar bo‘lgan bolalar uchun nutq va muloqot jarayonida yuzaga keladigan qiyinchiliklar, shuningdek, ularning ijtimoiy integratsiyasi, ta'limdagi muvaffaqiyati va jamiyatda o‘rni haqidagi masalalar keng yoritilgan. Kommunikativ malakalarni rivojlantirish bo‘yicha zamonaviy pedagogik metodlar va terapiya usullari keltiriladi. Tadqiqot natijalari eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalarning nutq va kommunikativ ko‘nikmalarini shakllantirishda samarali yondashuvlarni aniqlashga qaratilgan.

Ru. В данной научной статье рассматриваются вопросы формирования коммуникативных навыков детей с нарушениями слуха. Широко освещаются проблемы, возникающие в процессе речи и общения детей с нарушениями слуха, а также вопросы их социальной интеграции, успешности в обучении и роли в обществе. Приведены современные педагогические методы и методы терапии развития коммуникативных навыков. Результаты исследования направлены на выявление эффективных подходов к формированию речевых и коммуникативных навыков детей с нарушениями слуха.

An. This scientific article discusses the issues of the formation of communicative skills of children with hearing impairment. For children with hearing problems, the difficulties that arise in the process of speech and communication, as well as issues about their social integration, success in education and their place in society, are widely covered. Modern pedagogical methods and methods of therapy for the development of communicative skills are brought. The results of the study are aimed at identifying effective approaches to the formation of speech and communicative skills of children with hearing impairment.

Kirsh: Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar o‘zlarining nutq va muloqot malakalarini rivojlantirishda ancha qiyinchiliklarga duch kelishadi. Eshitish nuqsoni insonning ijtimoiy va psixologik rivojlanishiga bevosita ta'sir ko‘rsatadi. Eshitish qobiliyati cheklangan bolalar uchun kommunikativ muhitni yaratish va ularga tegishli

pedagogik yordam ko'rsatish, shu bilan birga, ularning ijtimoiy adaptatsiyasini ta'minlash o'ta muhim hisoblanadi. Ushbu maqola, eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarning kommunikativ malakalarini shakllantirishda qo'llaniladigan asosiy yondashuvlar, metodlar va usullarni ko'rib chiqadi.

Asosiy qism: Eshitish nuqsonining ta'siri va ta'rifi: Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalar odatda nutq rivojlanishi, o'zini ifoda etish va boshqa odamlar bilan muloqot qilishda qiyinchiliklarga duch keladilar. Eshitish qobiliyati buzilgan bolalar, o'z muloqotini to'g'ri tashkil etishda va nutqni rivojlantirishda kechikishlar yuzaga keladi. Bunday holatlarning sabablari ko'pincha tug'ma, kasalliklar yoki jismoniy jarohatlar bilan bog'liq bo'ladi.

Kommunikativ malakalar va ularni rivojlantirish: Kommunikativ malakalar – bu insonning o'z fikrini boshqalar bilan to'g'ri va aniq ifoda etish, shuningdek, boshqalar bilan samarali aloqada bo'lish qobiliyatidir. Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarning kommunikativ malakalarini shakllantirishda bir qancha usullar mavjud. Nutq terapiyasi, logopediya va individual treninglar bu jarayonni qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, kommunikativ malakalar rivojlanishining boshqa aspektlari, masalan, vizual va yozma muloqotning roli ham muhim ahamiyatga ega.

Pedagogik metodlar va yondashuvlar: Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalar uchun mo'ljallangan pedagogik metodlar ularning imkoniyatlarini inobatga olgan holda ishlab chiqiladi. Zamonaviy pedagogik amaliyotda, inkluziv ta'lim, individual yondashuv va turli o'qitish texnologiyalari yordamida bolalarga samarali yordam ko'rsatish mumkin. Xususan, eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalar uchun mo'ljallangan o'qitish usullarida ko'pincha vizual materiallar, maxsus ovozli texnologiyalar, hamda individual darslar qo'llaniladi.

Terapiya va yordamchi vositalar: Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalar uchun turli terapiya usullari mavjud. Nutq va eshitish terapiyasi yordamida bolaning kommunikativ malakalari rivojlantiriladi. Shu bilan birga, eshitish apparatlari, ko'rish va eshitishning integratsiyalashgan usullari bolalar uchun samarali yordam vositalaridir.

Jamiyatda o'rin topish va ijtimoiy integratsiya: Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarning jamiyatga to'liq integratsiya qilinishi muhim ahamiyatga ega. Ularning o'qish va ijtimoiylashish jarayonlari muhitga moslashtirilishi kerak. Ijtimoiy muhitda o'zini erkin va qulay his qilish, boshqa bolalar bilan teng huquqli aloqalarni o'rnatish, kommunikativ malakalarning rivojlanishiga yordam beradi.

Xulosa: Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarning kommunikativ malakalarini shakllantirishda pedagogik yondashuvlarning samaradorligi bolalar uchun zarur yordamni ko'rsatishda muhim rol o'ynaydi. Nutq terapiyasi, logopediya va boshqa terapevtik usullar, shuningdek, inkluziv ta'lim tizimi bunday bolalar uchun ta'lim va ijtimoiylashuv jarayonlarini yengillashtiradi. Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarning

muvaffaqiyatli rivojlanishi uchun individual yondashuvlar va zamonaviy pedagogik metodlarning qo‘llanilishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

Akhmedova, L. (2017). Eshitish nuqsoni bo‘lgan bolalar va ularning rivojlanishi. Toshkent: Fan.

Usmonova, N. (2019). Pedagogik yondashuvlar va inkluziv ta'lim. Toshkent: O‘zbekiston ta'limi.

Tashkenbaeva, G. (2015). Nutq rivojlanishi va muloqotdagi qiyinchiliklar. Buxoro: Ma'naviyat.

Smith, A. (2021). Communication strategies for children with hearing loss. London: Wiley.

Johnson, P. (2018). Educational psychology and hearing impairment. Cambridge: Cambridge University Press.